

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

7/348

15.11/2007

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01- 962
Konu : Sayın A.İhsan KÖKTÜRK' ün
7/348 Esas No' lu Yazılı Soru Önergesi

63678

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 18.10.2007 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-622 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK' ün “su havzaların ve sulak alanların korunmasına ilişkin” 7/348 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Bakan

EK
Cevabi yazı (3 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN A. İHSAN KÖKTÜRK'ÜN
7/348 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

Bilindiği gibi, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak 31.12.2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği yurt genelinde yeraltı ve yerüstü su kaynakları potansiyelinin korunması ve en iyi bir biçimde kullanımının sağlanması için, su kaynaklarının kirlenmesinin önlenmesini sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek üzere gerekli olan hukuki ve teknik esaslar belirlenmiştir.

Ayrıca 2560 sayılı, İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanununa dayanarak, Büyükşehir Belediyeleri Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri içme ve kullanma suyu temin ettikleri kıta içi yüzeysel su kaynaklarının korunması amacıyla Bakanlığımız uygun görüşü doğrultusunda Havza Koruma Yönetmelikleri çıkartılmakta ve uygulanmaktadır.

1. İçme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynaklarının havzalarında yukarıda belirtilen her iki mevzuat çerçevesinde uygulama yapılmaktadır. Yönetmelikte tanımlanan imar şartları çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir.

2,3. İçme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynakları havzalarının koruma alanlarında ancak yukarıda belirtilen mevzuatlar çerçevesinde imar ve uygulama esaslarına uyulması şartıyla kamu kurumlarına izin verilmektedir. Bu izinlerde kamu veya özel sektör ayrımı yapılmayıp sadece askeri yapılaşma için özel hükümler uygulanmaktadır.

4. a,b- Sorulan hususlar Bakanlığımız görevleriyle ilgili olmadığından cevaplandırılmamıştır.

c-Bakanlığımız ülkemizdeki sulak alan alanları korumak için 1992 yılından bu yana yasal, teknik ve idari anlamda ciddi çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların başında sulak alanların korunması konusunda Uluslararası bir sözleşme olan Ramsar Sözleşmesine (Özellikle Su kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi) 1994 yılında taraf olması gelmektedir.

Sözleşme listesine başlangıç olarak uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızdan Kayseri'deki Sultan Sazlığı, Balıkesir'deki Manyas (Kuş) Gölü, Kırşehir'deki Seyfe Gölü, İçel'deki Göksu Deltası ve Burdur Gölü dahil edilmiştir. 1998 yılında ise uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızdan Bursa'daki Uluabat Gölü, Adana'daki Yumurtalık Lagünü ile Gediz ve Kızılırmak Nehri Deltaları; 2005 yılında ise Konya Meke Gölü, Kızören Obruğu ve Adana Yumurtalık Lagünü Ramsar Listesine dahil edilerek, toplam alan sayımız 12' ye çıkmıştır.

Türkiye, bu sözleşme ile başta listeye dahil ettirdiği 12 sulak alan olmak üzere, sınırları dahilindeki tüm sulak alanları korumayı, geliştirmeyi ve akılcı kullanmayı taahhüt etmiştir. Aynı zamanda yapılan çalışmalarımız kapsamında belirlediğimiz 135 uluslararası öneme sahip sulak alanımız bulunmaktadır. Bu sayının çalışmalar bittiğinde 500 adede ulaşacağı öngörülmektedir.

Ülkemizin 1994 yılında taraf olduğu Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşmenin (Ramsar) uygulanmasına yönelik olarak ülkemizdeki sulak alanların korunması, geliştirilmesi ve bu konuda görevli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarının belirlenmesi amacıyla, Bakanlığımız 30 Ocak 2002 tarihli ve 24656 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 17 Mayıs 2005 tarihli ve 25818 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yenilenen "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği" hükümlerine göre tüm sulak alanlar koruma altına alınmıştır. "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"ne göre sulak alan ekosistemini etkileyecek her türlü faaliyet belirlenerek ve gerekli sınırlamalar belirlenmiş olup, bu anlamda doldurma ve kurutma dahil olmak üzere alan üzerinde olumsuz etki yapabilecek tüm çalışmalar yasaklanmıştır.

Sulak alanlarımızın karşı karşıya kaldığı sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilerek ekolojik işleyişinin ve peyzaj bütünlüğünün korunarak akılcı kullanımının sağlanması amacıyla Bakanlığımız tarafından "Sulak Alanların Yönetim Planları" çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında bahsi geçen noktalar irdelenmekte ve gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır. Şu ana kadar 4 adet alan için (Manyas Gölü, Uluabat Gölü, Göksu Deltası, Gediz Deltası) yönetim planı tamamlanmış; Akşehir ve Eber Göllerli, Kızılırmak Deltası, Ereğli Sazlıkları, Burdur Gölü, Yumurtalık Lagünleri için ise yönetim plan çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımızca 2006 yılı içinde 81 İl Valiliğine hitaben yazılan yazı ile Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinin "Su alımı" başlıklı 7.maddesinde Sulak Alan Koruma Bölgesi içinde su rejimini etkileyebilecek su alımı, kuyu açımı, vb dahil olmak üzere sulak alan sistemini besleyen akarsulardaki her tür faaliyet için yönetmeliğin ilgili hükümleri çerçevesinde il dahilindeki sulak alanlarda özellikle tespit edilmişse tampon bölge, edilmemişse tahmini ekolojik etkilenme bölgesi sınırından itibaren en az 2,5 km.lik alan içinde, sulak alan koruma bölgeleri içinde su rejimini etkileyebilecek faaliyetlerin tespit edilmesi, sulak alan çevresi ve koruma bölgesi içinde yer alan kuyuların belirlenmesi, kaçak kuyuların kapatılması ve aksi taktirde 2872 sayılı Çevre Kanununun 20.maddesi (k) bendi çerçevesinde idari yaptırım uygulanması, izinli kuyuların tekrar başvurularının alınarak Mahalli Çevre Kurullarınca değerlendirilerek karara bağlanması (alanı olumsuz yönde etkileyecek olanların kapatılması, olumsuz etkisi olmayacaklar için izin düzenlenmesi), su rejimini etkileyebilecek faaliyetler, yüzey ve/veya yer altı su alımı ve yeni kuyu açımı ile ilgili olarak faaliyete başlamadan Bakanlığımızın uygun görüşünün alınması, konuyla ilgili olarak il dahilinde kurum ve kuruluşlar ile halkın bilgilendirilmesi hususları talimatlandırılmıştır.

Buna ilave olarak, 2006 yılı Nisan ayında yenilenen Çevre Kanunu ile de sulak alanların doldurulması ve kurutulması yasaklanmış olup, yönetmeliğe uymayanlara ciddi ölçülerde para cezaları getirilmiştir.

5. DSİ Genel Müdürlüğümüz 6200 sayılı Kuruluş Kanunu, yeraltı sularına ilişkin 167 Sayılı Kanun ve 1053 sayılı Kanunun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde, su ve toprak kaynaklarımızın geliştirilmesi amacıyla faaliyet göstermektedir.

Genel Müdürlüğümüz su ile ilgili olarak bugüne kadar geliştirdiği projelerde doğal hayatın korunmasına büyük önem vermekte ve bu doğrultuda gerek tek başına gerekse ilgili kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışmalar sürdürmektedir. Aynı zamanda sulak alanlarda ekolojik dengeyi bozan ve çevreyi olumsuz etkileyen hususların giderilmesi için ciddi ödeneklerin ayrıldığı projeler yürütmektedir (Mucur-Seyfe Ekolojisi

Koruma Projesi, Manyas Projesi, Sultansazlığı-Develi Projesi, Avlan Gölünün Yeniden Oluşturulması vs.).

Genel Müdürlüğümüz tarafından geliştirilen projelerin çevresel ve sosyal sonuçları hakkında artan kamuoyu kaygıları ve geçmişteki kötü deneyimler, özellikle bugüne kadar yapılan projeler neticesinde bir çok sulak alanın yok olduğu, nehirlerimizin önemli bir kısmının doğal yapısının bozulduğu, AB kriterlerine göre yüksek doğal değere sahip alanların en az üçte birinin baraj ve sulama projeleri nedeniyle tehdit altında olduğu hususundaki iddialar yaygın bir şekilde bir çok platformda dile getirilmektedir. Su kalitesinin bozulması, habitatların tahribi, doğal sulak alanlara yabancı türlerin atılması ve yönetime ilişkin sorunların da böyle bir değerlendirmede dikkate alınması gerekmektedir. Ülkemiz coğrafyası ve nehirlerimizin su rejimleri düşünüldüğünde bugüne kadar ki içme-kullanma, sulama ve enerji taleplerine cevap vermek üzere depolama tesisleri yapılması kaçınılmaz olmuştur.

Gelişen şartlar doğrultusunda yatırımcı bir kuruluş olan Genel Müdürlüğümüz sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda, koruma ve kullanma dengesini sağlayan projeler geliştirmekte, planlama çalışmaları devam eden ve/veya tamamlanmış projeleri de bu doğrultuda revize etmektedir. Bununla birlikte suyun daha etkin kullanılması maksadıyla halk arasında vahşi sulama olarak tabir edilen klasik sulamadan vazgeçilerek kapalı sisteme geçilmiştir.

6.İçme-kullanma suyu ihtiyacının kişi başına 250 l/gün olduğu kabul edilirse yıllık kişi başına düşen su ihtiyacı yaklaşık olarak $100 \text{ m}^3/\text{yıl}$ olmaktadır.

Ülkemizde teknik ve ekonomik olarak tüketilebilir tatlı su potansiyeli 112 milyar m^3 tür. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 67,8 milyon olan nüfusumuza bu miktar pay edildiğinde, kişi başı yaklaşık $1650 \text{ m}^3/\text{yıl}$ su düşmektedir (bu miktar içinde sulama ve endüstriyel su ihtiyaçları da yer almaktadır).

Ancak ülkemizdeki su kaynaklarına ilişkin yatırımlara baktığımızda 110 milyar m^3 lük su potansiyelimizin yaklaşık %36'lık bölümünü kullanabildiğimiz görülmektedir. Bununla birlikte 2030 yılı için nüfusumuzun yaklaşık 100 milyon olacağı öngörülmektedir. Böylece kişi başına düşen kullanılabilir su miktarının da yaklaşık $1.100 \text{ m}^3/\text{yıl}$ civarına düşeceği söylenebilir.

Su varlığına göre ülkelerin sınıflandırılmasına baktığımızda kişi başına düşen su miktarı 1.000 m^3 den az ise su fakiri, 2000 m^3 den az ise su azlığı, $8.000-10.000 \text{ m}^3$ den fazla ise su zengini olmaktadır. Türkiye su zengini bir ülke değildir. Kişi başına düşen yıllık su miktarına göre ülkemiz su azlığı yaşayan bir ülke konumundadır.

Bu nedenle su kaynakları geliştirme projelerinin bir an önce hayata geçirilmesi ve bu yatırımlar için gerekli finansman kaynaklarının bir an önce bulunması gerekmektedir.

